

U OVOM BROJU

Aktivnosti sprovedene u Srbiji u cilju prevencije, suzbijanja i kažnjavanja trgovine ljudima u periodu januar – decembar 2011. godine

strana 2

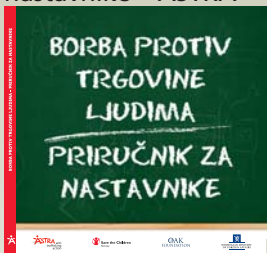
Događaji

Međunarodni dan ukidanja ropstva i obeležavanje desetogodišnjice rada ASTRE

strana 19

Publikacije

Borba protiv trgovine ljudima - priručnik za nastavnike – ASTRA

strana 21

Publikacije

Priručnik za sudije i tužioce u borbi protiv trgovine ljudima – Društvo sudija Srbije

strana 22

Vip i ASTRA zajedno u borbi protiv trgovine ljudima

strana 23

U 30. broju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su u poslednjem tromesečju 2011. godine preduzeli vladini i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima. Predstavljen je i pregled aktivnosti na polju borbe protiv trgovine ljudima tokom cele 2011. godine, kao i događaji i publikacije koje su obeležile kraj prethodne godine.

Iako i letimičan pogled na aktivnosti predstavljene u ovom Biltenu pokazuje se zaista mnogo radilo, tokom 2011. godine nije bilo značajnijih aktivnosti u smislu unapređenja zakonskih rešenja, institucionalnog okvira, politika i procedura i izrade strateških i akcionih dokumenata. Broj žrtava koje su različiti akteri identifikovali prošle godine ne razlikuje se od onog godinu dana ranije. Jedini potencijalno značajan događaj u 2011. godini je otvaranje dva skloništa za žrtve trgovine ljudima u Novom Sadu i Nišu, pri sigurnim kućama za žene i decu žrtve porodičnog nasilja koje vode lokalni centri za socijalni rad. S obzirom na poslovičan nedostatak smeštajnih kapaciteta za žrtve trgovine ljudima i na potrebu za decentralizacijom pomoći žrtvama koja je u velikoj meri skoncentrisana u Beogradu, otvaranje ovakvih skloništa može biti od velikog značaja, ali pod uslovom da se obezbedi njihova finansijska održivost i da se uredi procedure i standardi po kojima ona funkcionišu.

Osim toga, deset godina nakon ratifikacije Palermo protokola i osam godina nakon prvobitne kriminalizacije trgovine ljudima u Srbiji, prethodne godine smo bili svedoci dva sudska postupka u kojima su identifikovane žrtve trgovine ljudima osuđene za dela koja su učinile dok su bile u lancu eksploatacije ili u vezi sa eksploatacijom kojoj su bile izložene, što je direktno u suprotnosti sa članom 26 Konvencije Saveta Evrope za borbe protiv trgovine ljudima, koji propisuje nekažnjavanje žrtava trgovine ljudima.

Tokom 2011. godine, **Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima** je identifikovala ukupno 88 osoba. Od tog broja, 76 osoba je prepoznato kao žrtve, a 12 kao potencijalne žrtve trgovine

ljudima¹. Identifikovane žrtve su u većini bile žene (oko 63%) i državljanke/i Republike Srbije (preko 82%). Identifikovani strani državljani/ke potiču iz Bosne i Hercegovine (5), Avganistana (2), Crne Gore (2), Austrije (1), Moldavije (1), Albanije (1), Ukrajine (1), Slovenije (1) i Turske (1). Deca čine manje od 30% identifikovanih žrtava, što je značajno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina je vršena u svrhu seksualne eksploatacije (36), koja i dalje ostaje dominantan oblik eksploatacije, radne eksploatacije (22), prosjačenja (7), sklapanja prinudnog braka (4), prinude na vršenje krivičnih dela (2) i pokušaja usvojenja (3), dok je u dva slučaja lanac prekinut pre nego što je došlo do eksploatacije, pa nije poznato kojoj vrsti eksploatacije bi žrtve bile izložene da su stigle na destinaciju.

Putem **ASTRA SOS telefona**, u 2011. godini, primljeno je ukupno 2782 poziva koje je uputilo 457 klijentkinja i klijenata; sa njih 343 je ove godine ostvaren prvi kontakt. Ukupno 40 osoba je identifikovano kao žrtve trgovine ljudima, od kojih četvrtinu čine deca, tj. devojčice. U najvećem broju slučajeva, identifikovane žrtve su bile osobe ženskog pola (27 osoba tj. 67,5%) i državljanke/i Srbije (38, odnosno 95%). U pogledu vrste eksploatacije, najčešće se radilo o seksualnoj eksploataciji (23), radnoj eksploataciji su bile izložene sve osobe muškog pola identifikovane u ovom periodu (13), dok su u jednom slučaju bile prisutne obe vrste eksploatacije. Kroz prinudni brak su eksploatisane dve osobe, a jedna osoba je bila prinuđena na vršenje krivičnih dela. Interna trgovina ljudima je u 2011. godini zastupljena u 42,5% identifikovanih slučajeva, dok su konačne destinacije žrtava vrbovanih u svrhu radne eksploatacije bile Nemačka, Rusija ili Čečenija. U pojedinim slučajevima destinacije su bile i Italija, Slovenija i BiH. U programima ASTRINOG Dnevnog centra je tokom 2011. godine učestvovalo 128 osoba, i to 86 odraslih i 42 dece.

Od nacionalnog koordinatora smo dobili sledeće podatke u vezi sa aktivnostima **MUP-a Srbije**: „u toku 2011. godine,

¹ Prema kriterijumima Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, potencijalne žrtve su lica koja su identifikovana na početku procesa trgovine ljudima, tj. u fazi tranzita, dok njihova eksploatacija još nije počela.

Aktivnosti sprovedene u Srbiji u cilju prevencije, suzbijanja i kažnjavanja trgovine ljudima u periodu januar – decembar 2011. godine

policijski službenici MUP R Srbije podneli su 32 krivične prijave zbog krivičnog dela Trgovina ljudima iz člana 388. KZ RS protiv ukupno 52 lica, od čega je 47 državljana Srbije, 4 državljana Crne Gore i 1 državljanin Slovačke. U podnetim krivičnim prijavama, oštećeno je ukupno 74 lica od čega je 72 državljana Srbije, 1 drž. Ukrajine i 1 Crne Gore."

Sigurna ženska kuća u Novom Sadu je obezbedila smeštaj za jednu osobu – državljanku Turske koja je od strane Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima identifikovana kao potencijalna žrtva. Nismo dobili podatke za **sklonište u Nišu** i za **Sigurnu dečju kuću u Novom Sadu** (posredno imamo saznanja da je u Sigurnoj dečjoj kući u Novom Sadu smešteno troje dece – jedan dečak i dve devojčice).

Što se tiče **Novosadskog humanitarnog centra**, koji se u septembru uključio u pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima, ova organizacija je u toku 2011. godine pružila usluge za 13 žrtava trgovine ljudima, i to 10 ženskog i tri muškog pola. U većini slučajeva se radilo o punoletnim osobama, dok je samo njih troje (jedan dečak i dve devojčice) bilo maloletno. Njih devetoro su državljani Srbije; strani državljani došli su iz Avganistana (dvoje dece), Ukrajine (1) i Turske (1). Što se tiče destinacije, njih četvoro je eksploatisano u Srbiji, Italija je bila zemlja destinacija za tri osobe, a slede Nemačka (1), Švajcarska (1) i Rumunija (1); za tri osobe konačna destinacija nije poznata. Korisnici pomoći Novosadskog humanitarnog centra su bili izloženi seksualnoj eksploataciji (7), prinudnom braku (1), radnoj eksploataciji (1) ili prinuđeni na vršenje krivičnih dela (1); za tri osobe podaci o vrsti eksploatacije nisu poznati.

Na Zlatiboru je od **13. do 16. januara** održan trening za trenere u okviru **Programa prevencije trgovine ljudima Crvenog krsta Srbije**. U saradnji sa Kriminalističko-policijskom

akademijom, NVO Atinom i ekspertom za rad sa decom sa smetnjama u razvoju škole „Sava Jovanović - Sirogojno“, Crveni krst Srbije je ovim treningom obučio novu grupu od 15 trenera, koji će aktivno raditi na osposobljavanju svojih kolega volontera širom Srbije da postanu edukatori u Programu. Još jedan trening je održan krajem godine – od **20. do 23. decembra** na Tari, kada je obučeno 33 trenera.

Tim konsultantkinja **SOS telefona iz Velike Plane za pomoć ženama nad kojima je učinjeno nasilje**, poslao je obaveštenje da je **18. januara**, posle 5 godina postojanja, zbog nedostatka sredstava SOS telefon prestao sa radom. Za pet godina obavljeno je 1067 telefonskih i 1078 individualnih neposrednih razgovora sa 773 žene sa traumom muškog nasilja i 69 muškaraca (očeva, braće, suseda, prijatelja) koji su prijavljivali nasilje nad svojim ćerkama, sestrama, prijateljicama.

UG Svet reči iz Velike Plane je u Vrnjačkoj Banji od **4. do 12. februara** organizovalo omladinsku razmenu – projekat „**Otvori oči! Treba da znaš! – Mobilizacija zajednice za suzbijanje trgovine ljudima**“ u okviru programa „Mladi u akciji“ uz podršku Evropske komisije. Na razmeni je učestvovalo 46 učesnika/ca od 18-30 godina iz Poljske, Grčke, Turske, Španije, Italije, Kosova, BiH, Crne Gore i Srbije, koji su ovde stekli osnovna znanja o trgovini ljudima, a zatim, kao završnicu svojih aktivnosti, pripremili performans u kome su simulirali prodaju ljudi i organa, kao i sve oblike eksploatacije (radnu, seksualnu, prinudno prosjačenje). Performans je izveden na pijaci, na gradskom trgu i u dvorištu srednje škole. Cilj projekta je da motiviše mlade ljude da preuzmu aktivnu ulogu u stvaranju promena

u svojoj zajednici i da podstakne akciju kreativnog delovanja, radi iskorenjivanja trgovine ljudima.

Regionalna konferencija „**Civilno društvo kao kontrolni mehanizam u borbi protiv trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu**“ održana je od **6. do 9. februara** u Ohridu, Makedonija, u organizaciji **Centra za**

građanske inicijative iz Prilepa. Iz Srbije, na konferenciji, su učestvovali predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, NVO Atina, Crveni krst Srbije, Centar za integraciju mladih, Ekumenska humanitarna organizacija, Centar za pomoć i zaštitu tražilaca azila. Cilj konferencije bilo je osnaživanje civilnog društva i jačanje njegovog učešća u sprovođenju nacionalnog mehanizma, kao i uspostavljanje mreže na regionalnom nivou, u cilju povećanja transparentnosti i demokratskog učešća u oblasti borbe protiv trgovine ljudima.

Na Pravosudnoj akademiji u Beogradu, u organizaciji **TAIEX-a**, **10. i 11. februara** održana je na radionica na temu „**Trgovina ljudima: žrtve, međuagencijska saradnja**“. Učestvovali su predstavnici Pravosudne akademije, Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, kao i anti-trafiking akteri iz Mađarske, Španije, Rumunije i Belgije. Cilj ove aktivnosti bilo je jačanje saradnje u oblasti suzbijanja trgovine ljudima.

Tokom 2011. godine, **Crveni krst Srbije** održao je nekoliko **seminara za lekare, medicinsko osoblje, socijalne radnike, nastavnike i osoblje domova za nezbrinutu decu**, koji su istovremeno i volonteri Crvenog krsta (**15-16. februara, 22-23. juna, 14-15. novembra** na Zlatiboru, **18. novembra** u Beogradu, **29. novembra** u Novom Sadu). Seminar pod nazivom „**Kontakt sa žrtvom trgovine ljudima – kako prepoznati i reagovati**“ imao je za cilj senzitivizaciju učesnika za efektno prepoznavanje i delovanje u slučaju dolaska u kontakt sa potencijalnim i/ili identifikovanim žrtvama trgovine ljudima. Treneri su bili predstavnici Crvenog krsta Srbije, Kriminalističko-policijske akademije i NVO Atine.

Gradonačelnik Beograda odobrio je **17. februara** da se iz gradskog

budžeta izdvoji četiri miliona dinara za Službu za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, radi pokrića troškova urgentnog zbrinjavanja žrtava trgovine ljudima. Vlada Republike Srbije usvojila je 2006. godine Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima, a 2009. godine i Nacionalni plan akcije. Međutim, usled svetske ekonomske krize sredstva za finansiranje ovih aktivnosti nisu opredeljena, zbog čega je Republika Srbija bila kritikovana u izveštajima Vlade SAD i Evropske

komisije. Novac kojim će grad Beograd pomoći borbu protiv trgovine ljudima, namenjen je **pružanju direktne pomoći žrtvama**.

Crveni krst Srbije održao je tokom **marta, aprila i maja** sedam seminara za vršnjačke edukatore „**Borba protiv trgovine ljudima**“ na Rudniku, Zlatiboru, u Kraljevu, Bogovađi, Beogradu i manastiru Prohor Pčinjski za svoje volontere, koji će biti angažovani kao vršnjački edukatori u prevenciji trgovine ljudima.

U Novom Pazaru je **4. i 5. marta** održan dvodnevni seminar „**Trgovina ljudima - odgovor države, izazovi iniciranja krivičnog postupka i tretman žrtve**“ u organizaciji **Udruženja**

tužilaca Srbije uz podršku OEBS-a. Seminaru je prisustvovalo preko trideset predstavnika Višeg i Osnovnog tužilaštva u Novom Pazaru, Višeg i Osnovnog tužilaštva u Kosovskoj Mitrovici, Višeg suda u Novom Pazaru, žandarmerije, policijske uprave Novi Pazar i policijskih stanica Tutin i Sjenica. Učesnici seminara su imali prilike da čuju izlaganja o pojmu trgovine ljudima, fazama i oblicima eksploatacije, kao i podatke i saznanja o žrtvama i izvršiocima, uz prezentacije pojedinih slučajeva, i pregled međunarodnih i nacionalnih pravnih dokumenata od značaja za suprotstavljanje trgovini ljudima. Seminar je zatvoren pregledom relevantne sudske prakse suprotstavljanja trgovini ljudima.

ASTRA je od **5-7. marta** u Centru za stručno usavršavanje u Kikindi, održala **trening za nastavnike „Trgovina ljudima (decom) – prevencija i edukacija**“. Ovo je izborni program, profesionalnog usavršavanja zaposlenih u prosveti, sa akreditacijom Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja. Treningu je prisustvovalo 25 učesnika/ca iz Kikinde, Kule, Sombora, Ruskog Krstura, Sremske Mitrovice, Bečeja, Rume i Novog Sada. Nastavnici/e, koji su prisustvovali treningu, imali su mogućnost da dobiju informacije o različitim aspektima problema trgovine ljudima/decom i načinima prevencije; osim toga, svaki polaznik je napravio plan akcije za prevenciju

trgovine ljudima u svojoj školi.

Centar za devojke iz Niša je od **7. do 22. marta**, uz podršku švedske organizacije Kvina til kvina, organizovao i održao sedam radionica na temu prevencije trgovine ljudima, u kojima je učestvovalo preko 80 učenica srednjih škola iz Niša. Radionica je imala za cilj da informiše mlade devojke, koje čine većinu identifikovanih žrtava, o problemu trgovine ljudima i o tome kako se od njega zaštititi.

U okviru projekta „**Zaštita ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i/ kroz pružanje pravne pomoći**“, koji se realizuje uz podršku holandskog Ministarstva inostranih poslova (MATRA program), **ASTRA** je **10. i 11. marta** održala seminar

za svršene studente i studente završnih godina Pravnog fakulteta. Uz pomoć eminentnih stručnjaka u ovoj oblasti, studenti/kinje su na ovom interaktivnom i praktičnom seminaru bili u prilici da steknu znanja o problemu trgovine ljudima, pravima žrtava i njihovoj zaštiti u krivičnom, parničnom i drugim postupcima, kao i da steknu veštine za praćenje i izveštavanje o (ne)ostvarivanju ovih prava u praksi. Najbolji polaznici su se kasnije priključili ASTRINOM timu za praćenje suđenja za krivično delo trgovine ljudima.

Centar za prava deteta, u saradnji sa Misijom OEBS u Srbiji, održao je dva dvodnevna seminara (**14-15. i 24-25. marta**) pod nazivom „**Zaštita deteta žrtve trgovine ljudima**“

Nacionalni mehanizam borbe protiv trgovine ljudima, međunarodna saradnja i izveštavanje – iskustva Srbije i Holandije

Međunarodni okrugli sto organizovan u Beogradu **24. marta 2011.** godine u saradnji **Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji** i **NVO ASTRA**, okupio je predstavnike najznačajnijih aktera u oblasti suzbijanja trgovine ljudima iz Holandije i Srbije radi razmene iskustava i jačanja međunarodne saradnje u ovoj oblasti. Poseban akcenat je stavljen na **institut nacionalnog izvestioca o trgovini ljudima**, koji u Holandiji postoji više od deset godina.

O stanju trgovine ljudima i izazovima sa kojima se susreću u svom radu, govorili su **Henk Werson**, policijski ekspert za trgovinu i krijumčarenje ljudi iz holandske policije i **Mitar Đurašković**, koordinator za borbu protiv trgovine ljudima Republike Srbije, dok su **Gert Veurnik**, javni tužilac za trgovinu i krijumčarenje ljudi i **Gordana Jekić-Bradajić**, zamenica tužioca za organizovani kriminal, podelili svoja iskustva u krivičnom gonjenju učinilaca i zaštiti žrtava trgovine ljudima u postupku.

Imajući u vidu preporuke Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i Evropske unije koje se odnose na uspostavljanje nezavisnog instituta nacionalnog izvestioca o trgovini ljudima, holandska nacionalna izvestiteljka za trgovinu ljudima **Corinne Dettmeijer – Vermeulen** održala je prezentaciju o radu svoje kancelarije i govorila je o značaju objektivnog praćenja učinkovitosti nacionalnih politika i aktivnosti usmerenih na suzbijanje ovog veoma ozbiljnog društvenog problema, posebno ističući nezavisnost kao preduslov svake objektivnosti. Zadatak nacionalnog izvestioca je da informiše vladu o svim aspektima trgovine ljudima. To se odnosi na informacije o prirodi, razmerama, počiniocima, modusu operandi, žrtvama, ali i uopštenijim temama kao što je zakonodavstvo, prevencija, politika vlade i važni događaji u tom polju na domaćem i međunarodnom nivou. Te informacije se sakupljaju od svih relevantnih aktera, vladinih i nevladinih, koji se bave pitanjima trgovine ljudima. Godišnji izveštaj nacionalnog izvestioca predstavlja se vladi. Izveštaj sadrži kvalitativne i kvantitativne informacije, o krivičnim istragama i gonjenju, informacije koje se tiču prevencije, podrške i pomoći žrtvama. Zadatak nacionalnog izvestioca je takođe da formuliše preporuke vladi, kako bi se poboljšala politika i praksa borbe protiv trgovine ljudima.

Opšti zaključci Okruglog stola su da, i pored dobre saradnje koja u regionu postoji između policija, kao i između policije i tužilaštava, postoji prostor za unapređenje takve saradnje i izvan granica regiona, to jest na evropskom nivou. Kada je u pitanju ustanovljenje instituta nacionalnog izvestioca u Republici Srbiji, zaključak je da bi to svakako trebalo da bude nezavisno telo, a princip nezavisnosti bi trebalo primeniti i na pitanje njegovog finansiranja.

Jugoistočnoj Evropi u organizaciji **ICMPD**, uz podršku USAID-a, održan je **16-18. marta** u Budimpešti, Mađarska. Cilj seminara bio je predstavljanje rezultata sprovedenog istraživanja; usaglašavanje u vezi sa konkretnim budućim koracima za drugu fazu projekta; razmena informacija i ideja o budućim koracima,

koji bi vodili većoj transnacionalnoj saradnji. Učestvovali su članovi nacionalnih timova za implementaciju – zvaničnici, eksperti i predstavnici NVO iz zemalja učesnica Jugoistočne Evrope – i predstavnici iz zemalja destinacije izvan regiona.

U Medija centru u Beogradu je **25. marta** održana prezentacija studija „**Krivičnopravni sistem i sudska praksa u oblasti borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji**” i „**Zaštita žrtava i prevencija trgovine ljudima u Srbiji**” koje su nastale u okviru Zajedničkog programa UNHCR, UNODC, IOM i Vlade Republike Srbije za borbu protiv trgovine ljudima. Zajednički program podržao je izradu tri studije na temu trgovine ljudima u Srbiji. Svaka od njih tretira jedan od aspekata ovog fenomena. One se bave krivičnopravnim odgovorom koji postoji u našoj zemlji, kao i programima zaštite

u svetlu reformskih projekata Ministarstva rada i socijalne politike i Ministarstva unutrašnjih poslova“. Učesnici seminara bili su predstavnici centara za socijalni rad i predstavnici policije, koji su prošli specijalnu obuku u skladu sa Zakonom o maloletnim učinocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, kao i policijski službenici koji obavljaju poslove granične policije. Prvi seminar bio je namenjen predstavnicima pomenuta dva sistema iz Rasinskog i Topličkog okruga, dok je drugi seminar organizovan za predstavnike Jablaničkog okruga. Ciljevi seminara obuhvatili su sagledavanje položaja deteta žrtve trgovine ljudskim bićima u sistemu zaštite zlostavljane i zanemarene dece; primenu Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja i Posebnog protokola o postupanju policijskih službenika u zaštiti maloletnih lica od zlostavljanja i zanemarivanja, na konkretnim slučajevima, u cilju osnaživanja ova dva sistema za njihovu primenu i utvrđivanja njihove međusobne saradnje; jačanje kapaciteta profesionalaca da princip baziran na pravima deteta usvoje u svom svakodnevnom radu.

Prvi transnacionalni seminar „**Jačanje prekogranične saradnje u slučajevima trgovine ljudima u**

izvor: Medija centar Beograd

žrtava i prevencijom trgovine ljudima. Na konferenciji za novinare su govorili predstavnici Vlade Srbije, donatora i autori studija.

Predstavnica **ASTRE** prisustvovala je **radionici na temu pristupa pravdi za žrtve trgovine ljudima**, koju su zajednički organizovali **ODIHR Anti-trafiking program** i **Univerzitet Bilgi** iz Istanbula od **28. do 30. marta**. Radionica je imala za cilj da razmotri problem pristupa pravdi iz šire perspektive, uključujući i sam pojam pristupa pravdi, preduslove za efikasan pristup pravdi, konkretna prava (kao što je pravo na informacije i pravo na naknadu štete) i različite mehanizme za pristup pravdi (uključujući krivične,

građanske, upravne i neformalne postupke na nacionalnom i međunarodnom nivou). Ovaj događaj je okupio advokate i predstavnike NVO iz zemalja porekla i destinacije iz svih država članica Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, uključujući i Centralnu Aziju, Kavkaz, jugoistočnu Evropu, zapadnu, centralnu i istočnu Evropu, koji su imali prilike da razgovaraju i razmene iskustva, dobre prakse i probleme u pružanju pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima.

U Novom Sadu je **30. marta** održana tematska tribina na temu trgovine ljudima kao prva u nizu tribina planiranih u okviru projekta „**Prevencija nasilja i zlostavljanja na internetu**“. Tribina je bila

uvođenja „savršenog“ modela identifikacije; kompenzacije (COMP.ACT projekat) i instrumenata za praćenje (kako NVO prate sopstvene aktivnosti i da li možemo da osnujemo zajedničku grupu za monitoring/peer review).

Film „Sestre“ na temu trgovine ljudima, nastao u saradnji producentske kuće **Monte Royal**

namenjena timovima za borbu protiv nasilja i zlostavljanja koji postoje na nivou svake škole i učenicima novosadskih srednjih škola. Na tribini su govorili predstavnici ASTRE, Unicefa i novosadske policije, kao i domaćini događaja – član Gradskog veća za obrazovanje Novog Sada i predstavnica **Centra za prevenciju devijantnog ponašanja kod mladih**.

Predstavnica **ASTRE**, prisustvovala je sastanku Evropske NVO platforme za borbu protiv trgovine ljudima, eksploatacije i ropstva (**ENPATES**) i sastanku NVO platforme organizacije **La Strada International**. Sastanci su održani u Rimu od **5. do 7. aprila**. ENPATES sastanak je imao za cilj stvaranje nove anti-trafiking mreže u Evropi i ovom prilikom je preko 50 učesnika iz 38 NVO iz cele Evrope radilo na analizi potreba, definisanju misije i vodećih principa i perspektivama Platforme. Učesnici sastanka NVO platforme La Strada International su se bavili pitanjem sigurnih migracija (kako organizacije koje se bave suzbijanjem trgovine ljudima mogu da inkorporišu pitanje (sigurnih) migracija u svoj rad); potražnje (kako NVO mogu da suzbiju potražnju ističući raznolikost vrsta eksploatacije, radi kojih ljudi mogu postati žrtve trgovine ljudima); uloge NVO u svojstvu *watchdog*-a (kako NVO mogu da prate i izveštavaju o mogućim negativnim posledicama anti-trafiking zakonodavstva i politika); identifikacije (koje su osnovne oblasti za poboljšanje postojećih metoda identifikacije radi

Pictures, Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva kulture, uz podršku Evropske unije i Međunarodne

organizacije za migracije, premijerno je prikazan u Beogradu **10. aprila**. Nakon premijere, u Beogradu je usledilo još nekoliko prikazivanja i tribina na kojoj su govorili glumci i glumice, producenti i članovi Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima. Tokom nekoliko meseci, film je, u organizaciji MUP-a Srbije i IOM-a, prikazivan u više gradova u Srbiji. Film je 4. juna prikazan na Prvoj televiziji.

Centar za unapređenje pravnih studija i **AIRE centar** iz Londona, održali su u Beogradu **14. aprila**

seminar za organizacije civilnog društva, novinare i predstavnike državnih organa, na kome su izloženi neki od osnovnih problema sa kojima se suočavaju žene u Srbiji. Tom prilikom su predstavljene najvažnije presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu koje se odnose na diskriminaciju žena, kao i mogući pravci reforme domaćeg zakonodavstva u ovoj oblasti. Ovaj seminar je organizovan u cilju podsticanja dalje rasprave o načinu rešavanja pitanja diskriminacije žena u društvu, a posebno u cilju podizanja svesti o različitim oblicima i slučajevima diskriminatornog postupanja prema ženama.

NVO Atina je, uz podršku Misije OEBS-a, organizovala **dva dvodnevna seminara** za zaposlene u policiji i centrima za socijalni rad u Borskom i Pčinjskom okrugu: **1-2. aprila** u Kladovu i **15-16. aprila** u Vranjskoj Banji. Seminari su organizovani u okviru projekta koji ima za cilj unapređenje procesa identifikacije, upućivanja i zaštite žrtava trgovine ljudima u ovim delovima Srbije.

ASTRA je **15. i 16. aprila** u Beogradu održala drugi **trening „Podrška žrtvama trgovine ljudima u sistemu socijalne zaštite - otkrivanje, procena potreba i planiranje podrške“** koji je **akreditovan u okviru Programa mera i aktivnosti za stalno stručno usavršavanje stručnih radnika zaposlenih u**

ustanovama socijalne zaštite. Polaznici treninga – zaposleni/e u centrima za socijalni rad iz Beograda su imali prilike da saznaju nešto više o problemu trgovine ljudima, indikatorima za identifikaciju žrtava trgovine ljudima, karakteristikama trauma žrtava trgovine ljudima, veštinama komunikacije sa žrtvama trgovine ljudima, kao i o planu podrške žrtvama i saradnji sa drugim sistemima u zaštiti žrtava. Trening je realizovan uz podršku Save the Children Norway.

Sastanak sa predstavnicima **Centra za nestalu i eksploatisanu decu** u Jugoistočnoj Evropi (SEEC) iz Atine održan je u prostorijama **ASTRE 19. aprila**. Sastanku su, osim predstavnica ASTRE, prisustvovali i predstavnici MUP-a Srbije, Centra za prava deteta, Centra za integraciju mladih i autor emisije „Potraga“. Tom prilikom, SEEC je predstavio evropski broj telefona za prijavljivanje nestale dece i grčki Nacionalni centar za nestalu i eksploatisanu decu, a učesnici su razgovarali o inicijativi ove organizacije da se u Srbiji osnuje slična telefonska služba sa istim brojem telefona i Nacionalni centar za nestalu i eksploatisanu decu.

Autonomni ženski centar je, 21. aprila u Beogradu, organizovao **međunarodnu konferenciju „Opservatorija za praćenje nasilja**

prema ženama“. Opservatorija za praćenje nasilja nad ženama je inicijativa Evropskog ženskog lobija, koja prati i ima indikatore za praćenje različitih oblika nasilja nad ženama, uključujući i trgovinu ljudima. O iskustvima opservatorija u Evropskoj uniji su govorile predstavnice danske i irske nacionalne opservatorije za praćenje nasilja nad ženama. O pretpostavkama za organizovanje nezavisnog državnog tela za praćenje nasilja prema ženama i ulozi nezavisnih državnih tela, govorile su zamenica zaštitnika građana, poverenica za zaštitu ravnopravnosti i zamenica poverenika za informacije od javnog značaja. O iskustvima predstavnica u Opservatoriji Evropskog ženskog lobija govorile su predstavnice Centra za žene žrtve rata ROSA iz Hrvatske i Autonomnog ženskog centra. Učesnice konferencije su, kroz dve radionice, razmatrale razloge za formiranje i oblasti delovanja tela za monitorisanje državne politike i prakse u oblasti zaštite i sprečavanja nasilja prema ženama u Srbiji, i o formi organizovanja, transparentnosti i inkluzivnosti rada opservatorije i mogućim organizacionim preprekama.

Predstavci sindikata iz Rusije, Azerbejdžana, Gruzije, Moldavije, Kazahstana, Belorusije i Ukrajine su se okupili na **Subregionalnoj**

konferenciji sindikata održanoj u Bakuu, u Azerbejdžanu **27. i 28. aprila**. Glavna tema konferencije, koju su organizovali Međunarodna sindikalna konfederacija i Panevropski regionalni savet (ITUC-PERC), Međunarodna organizacija rada i Sindikalna konfederacija Azerbejdžana, bila je **sindikalna saradnja u oblasti migracija, razvoja i zaštite prava radnika migranata**. Na konferenciji su govorili i stručnjaci iz ITUC-, OEBS-a, Međunarodne organizacije za migracije i NVO **ASTRA**, kao i predstavnici vlade Azerbejdžana. Sindikalne vođe su se na ovom sastanku, između ostalog, saglasile da prošire borbu protiv nesigurnog rada u cilju suzbijanja trgovine ljudima, da ojačaju ulogu inspektorata rada radi sprečavanja eksploatacije, prinudnog rada i diskriminacije, kao i da sarađuju sa NVO u oblasti prevencije trgovine ljudima i pružanja podrške migrantima, integracije i reintegracije radnika migranata, oporavka radnika žrtava trgovine ljudima, i identifikacije i privođenja pravdi osoba koje organizuju trgovinu ljudima.

U okviru Zajedničkog programa UNHCR, UNODC i IOM za borbu protiv trgovine ljudima u Srbiji, u **aprilu** je na Pravnom fakultetu u Beogradu započela sa radom **Pravna klinika za suzbijanje trgovine ljudima**. Na predavanjima, koja su u okviru Klinike

organizovana, učesnici – apsolventi i apsolventkinje Pravnog fakulteta su imali prilike da saznaju više o problemu trgovine ljudima i njegovim različitim aspektima, međunarodnom i domaćem pravnom okviru od značaja za ovaj problem, zaštitu žrtava trgovine ljudima, nacionalnom mehanizmu za upućivanje žrtava u Srbiji, krivičnopravnim i krivičnoprocesnim aspektima trgovine ljudima, kriminalističkoj obradi slučajeva trgovine ljudima i dr. Predavači na Klinici su bili profesori, docenti i asistenti Pravnog fakulteta i Kriminalističko policijske akademije, predstavnici sudstva, tužilaštva, policije, koordinator za borbu protiv trgovine ljudima Srbije, predstavnici međunarodnih organizacija, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima i NVO Atine i ASTRE. Pravne klinike su pokrenute i na Pravnim fakultetima u Nišu i Novom Sadu.

Tokom **aprila i maja**, studenti završne godine **Kriminalističko policijske akademije** su imali prilike da slušaju seriju predavanja o različitim aspektima problema trgovine ljudima, od aktera koji se bave gonjenjem učinilaca i pružanjem zaštite žrtvama. Predavanja su održali pripadnici policije, zamenica republičkog tužioca za organizovani kriminal i predstavnica ASTRE.

U okviru **TAIEX** programa, **27-29. aprila** je održana **radionica na temu trgovine ljudima**, u cilju razmene informacija i efikasnog sprovođenja propisa iz oblasti rada i socijalne politike za predstavnike policije i inspektore rada. Ministarstvo rada i socijalne politike je **5. maja** organizovalo seminar sa istim ciljem i za istu ciljnu grupu.

Korisnica programa reintegracije NVO **Atine** učestvovala je na petom jubilarnom **okupljanju „Perle sa svrhom“** u Vašingtonu od **2. do 10. maja**. Ova manifestacija okuplja mlade žene širom sveta, žrtve

trgovine ljudima, koje u sklopu svojih reintegracionih programa učestvuju u radionicama nakita Fair fonda, sa svrhom da dizajniraju nakit i time razvijaju svoje socijalne veštine i dobiju nove praktične veštine, kao i da razvijaju svoju kreativnost. B.H. je prisustvovala sastanku u Kancelariji za monitoring i borbu protiv trgovine ljudima Stejt departmenta.

Prvi **sastanak grupe eksperata o kompenzaciji žrtvama krivičnog dela trgovine ljudima** i drugih krivičnih dela sa elementima nasilja je održan **9. maja** u Beogradu. Sastanku su prisustvovali predstavnici advokature, Vrhovnog kasacionog suda, Republičkog javnog tužilaštva, Kriminalističko policijske akademije, Društva sudija Srbije, Udruženja javnih tužilaca Srbije, ASTRA, OEBS i ICMPD. Zaključeno je da postojeći krivičnopravni i građanskopravni mehanizmi nisu odgovarajući, jer ne pružaju odgovarajući pristup, te ne predstavljaju efikasan mehanizam ostvarivanja prava na kompenzaciju žrtvama krivičnih dela, uključujući i žrtve trgovine ljudima. Radna grupa kompenzaciju definiše kao pravo koje žrtva ostvaruje od države zbog pretrpljene štete, dok se imovinsko odštetni zahtev ostvaruje od lica odgovornog za štetu. Drugi sastanak radne grupe održan je **1. juna**. Zaključeno je da je potrebna dalja razrada krivičnopravnih, građanskopravnih, kao i upravnoopravnih instituta koji bi predstavljali podršku postojećim zakonskim rešenjima, a koji bi stavili naglasak na krivičnopravnu zaštitu žrtava trgovine ljudima kao specifičnu kategoriju žrtava. Naglašeno je da je država dužna, prema članu 2 Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama nasilnih krivičnih dela,

da nadoknadi materijalne troškove žrtvi ako to nije moguće na drugi način. Ipak Konvencija postavlja minimum standarda, navodeći obavezu naknade samo materijalnih troškova, pri čemu se ostavlja na slobodu potpisnicama da u svojim zakonima propišu više standarde, te bi se sa tom idejom trebala voditi i ova inicijativa za reformu propisa koji se odnose na žrtve trgovine ljudima.

Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, uz podršku Delegacije Evropske unije u Srbiji (EIDHR), organizovalo je seriju **seminara „Radna mreža i iskustva Srbije u borbi protiv trgovine ljudima i zaštita žrtava“** u celoj Srbiji (Vrnjačka Banja, **13-15. maj**, Subotica, **3-5. jun**, Kladovo **23-25. septembar**, Kopaonik **21-23. oktobar**, Zlatibor, **2-4. decembar**), u okviru projekta „Efikasnija zaštita žrtava trgovine ljudima - odgovor pravosuđa“. Projekat, između ostalog, ima za cilj jačanje uloge pravosudnih strukovnih udruženja u Srbiji u promociji zaštite ljudskih prava žrtava trgovine ljudima, i stvaranje pravne mreže organizacija civilnog društva na lokalnom nivou, u cilju zagovaranja sveobuhvatne zaštite žrtava trgovine ljudima. Predavači na seminarima su bili predstavnici Apelacionog suda, Višeg kasacionog suda, Tužilaštva za organizovani kriminal, Tužilaštva za ratne zločine, Instituta za sudsku medicinu, Službe

za borbu protiv organizovanog kriminala, Kriminalističko policijske akademije, NVO Savetovalište protiv nasilja u porodici i ASTRE, dok su učesnici bili javni tužioci, zamenici javnih tužilaca, viši tužilački saradnici, tužilački saradnici i pripravnici.

U okviru Zajedničkog programa UNHCR, UNODC i IOM za borbu protiv trgovine ljudima u Srbiji, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Srbiji, organizovana su **dva treninga za novinare na temu izveštavanja o trgovini ljudima**. Treninzi su održani **9. maja** u Novom Pazaru i **20. maja** u Nišu. Treningu su prisustvovali novinari iz lokalnih štampanih i elektronskih medija. Glavne probleme vezane za trgovinu ljudima, kao i aktivnosti na polju borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji, opisali su predstavnici Zajedničkog programa, policije i NVO Atine. Poseban naglasak je stavljen na etička pitanja, vezana za novinarsko izveštavanje na temu trgovine ljudima, forme i način intervjuisanja žrtava, te osnovne principe istraživačkog novinarstva u ovoj oblasti.

Transnacionalna radionica u okviru programa za jačanje transnacionalne saradnje u slučajevima trgovine ljudima u Jugoistočnoj Evropi (TRM-II) održana je u Draču od **23. do 25. maja**, na temu **trgovine decom**.

Radionici su prisustvovali predstavnik Ministarstva rada i socijalne politike i zamenica republičkog javnog tužioca kao članovi implementacionog tima iz Srbije. Druga radionica u okviru ovog programa je održana u Sofiji od **27. do 29. juna**. Centralna tema radionice, koju je organizovao Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (ICMPD) uz podršku USAID-a, bila je **trgovina ljudima u svrhu radne eksploatacije**, tj. tekući izazovi u otkrivanju i krivičnom gonjenju, ovih slučajeva. Radionici su iz Srbije prisustvovali predstavnica ASTRE i policije, kao članovi implementacionog tima.

Centar za prava deteta je, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Srbiji i Pravosudnom akademijom, organizovao dva okrugla stola pod nazivom „**Zaštita maloletnih lica žrtava trgovine ljudima**“. Prvi okrugli sto je održan u Beogradu **27. maja**, a drugi u Nišu **31. maja**. Okrugli stolovi su bili usmereni na razmatranje sudskih postupaka zaštite maloletnih lica žrtava trgovine ljudima, u cilju unapređenja efikasne i jedinstvene procedure koja će osigurati postojanje brzog i koordiniranog postupka kakav bi štiti maloletna lica žrtve trgovine ljudima od dalje viktimizacije i obezbediti im odgovarajuću pomoć. Takav postupak treba i da doprinese unapređenju efikasnog protoka informacija između

su stekli posebna znanja iz oblasti prava deteta i krivičnopravne zaštite maloletnih lica sa licencom Pravosudne akademije.

Ambasada SAD u Srbiji je organizovala seriju **predavanja profesorka Roze Pati**, stručnjakinje za problem trgovine ljudima Pravnog fakulteta Univerziteta St. Thomas iz Majamija. Profesorka Pati je održala predavanje na Pravnoj klinici pravnog fakulteta u Beogradu **27. maja**, na festivalu MIKSER u Beogradu **29. maja** i nakon prikazivanja filma „Sestre“ u Sremskoj Mitrovici **1. juna**.

ASTRA je **28. maja** u Beogradu održala **tematski sastanak**, za advokate, pod nazivom „**Naknada štete za žrtve trgovine ljudima u krivičnom i parničnom postupku**“. Sastanak je realizovan u okviru projekta „Zaštita ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i/kroz pružanje pravne pomoći“ koji ASTRA sprovodi u saradnji sa Holandskim helsinškim komitetom uz podršku holandskog Ministarstva spoljnih poslova, u okviru MATRA programa. Tematski sastanak je bio posvećen problemu naknade štete za žrtve trgovine ljudima. O preprekama u pravosudnom sistemu Srbije za dosuđivanje naknade štete za žrtve trgovine ljudima i o međunarodnom okviru koji definiše obaveze države u ovoj oblasti, govornice su stručnjakinje iz Holandije i predsednica Krivičnog odeljenja Apelacionog suda u Beogradu. Predstavnica Udruženja javnih tužilaca je predstavila aktivnosti OEBS-a u oblasti naknade štete za žrtve trgovine ljudima, zamenica tužioca za organizovani kriminal je govorila o svom iskustvu u ovoj oblasti, predstavnica organizacije La Strada International je predstavila zaključke i preporuke za poboljšanje COMP.ACT projekta, dok je advokatica iz Makedonije govorila o praksi sprovođenja makedonskog krivičnog zakona, koji propisuje obavezu obeštećivanja žrtava trgovine ljudima u krivičnom postupku.

Grupa 484 je **1. juna** u Beogradu predstavila **izveštaj o statusu maloletnih tražioaca azila u Srbiji** pod nazivom „Maloletni tražioци azila u Srbiji: na ivici dostojanstva“. Izveštaj o statusu maloletnih tražilaca azila u Srbiji prvi je proizvod radne grupe za azil, koju čine predstavnici Grupe 484, Beogradskog centra za ljudska prava, Inicijative za razvoj i saradnju i Beogradskog centra za bezbednosnu politiku. Izveštaj je nastao kao proizvod šireg istraživanja o statusu i ostvarivanju prava na azil u Republici Srbiji, delu projekta „Evropsko-srpska saradnja u oblasti prinudnih migracija“, koji se realizuje uz podršku Evropske komisije. Ista organizacija je **9. juna održala nacionalnu konferenciju „Izazovi prisilnih migracija u Srbiji“**. Radni deo konferencije sastojao se od četiri panela: za izbeglice, interno raseljena lica, povratnike na osnovu sporazuma o readmisiji i tražioce azila u Srbiji. Skupu je prisustvovalo više od 130 predstavnika državnih institucija, diplomatskog kora, nevladinih i međunarodnih organizacija i medija iz Srbije i zemalja regiona

U Beogradu je **2-3. juna** održan drugi **Sajam organizacija civilnog društva**, pod nazivom „Unapređenje održivog razvoja civilnog društva“, u organizaciji Agencije za evropske integracije i saradnju sa udruženjima. Cilj Sajma OCD je bio, između

ostalog, da doprinese unapređenju održivog razvoja civilnog društva, poveća vidljivost rada OCD u procesu pristupanja EU i afirmaciji evropskih vrednosti, i doprinese poboljšanju imidža i promociji OCD. Vršnjački edukatori ASTRE su tom prilikom građanima Beograda predstavili svoje aktivnosti i razgovarali o problemu trgovine ljudima, i kako ga sprečiti.

Predstavnica ASTRE je prisustvovala treningu o globalnim i EU indikatorima za implementaciju Rezolucije Saveta bezbednosti UN 1325 u Srbiji, koji su **Žene u crnom** organizovale **2. i 3. juna** u Radmilovcu. Glavni cilj obuke bila je podrška organizacijama civilnog društva kao interesnoj grupi u implementaciji, ali i kao mehanizmu za monitoring implementacije Nacionalnog akcionog plana za Rezoluciju 1325. Rezolucija 1325 se odnosi na žene, mir i bezbednost. Njene odredbe pozivaju žene na puno učešće u svim aspektima izgradnje mira, od pregovora do posleratne rekonstrukcije. Rezolucija Saveta bezbednosti UN-a 1325 reafirmiše ulogu koju žene igraju u

izgradnji mira i ukazuje na potcenjeni i slabo iskorišćeni doprinos koji žene daju u sprečavanju i rešavanju konflikata, i održavanju i izgradnji mira, te naglašava važnost njihovog ravnopravnog i punog učešća kao aktivnih aktera u miru i bezbednosti.

Regionalna konferencija „Deca uključena u život i rad na ulici – naša odgovornost“, održana je u Beogradu, **7. i 8. juna**. Konferenciju su organizovali **Save the Children Norway i Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije**, u okviru regionalnog Programa za borbu protiv trgovine decom u jugoistočnoj Evropi (CTRP), uz podršku OAK fondacije, Misije OEBS-a u Srbiji, MARRI inicijative, Ministarstva inostranih poslova Norveške i Ministarstva pravde Srbije. Konferenciji je prisustvovalo 165 predstavnika nacionalnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija iz zemalja jugoistočne Evrope. Konferencija je imala za cilj identifikovanje delotvornih modela servisa za podršku i zaštitu dece uključene u život i rad na ulici, u smislu prevencije ili smanjenja rizika od nasilja, eksploatacije i zlostavljanja, uključujući minimiziranje rizika od nebezbednih migracija dece, kao i rizika od trafikinga. Učesnici konferencije su se saglasili da vlade, međunarodne agencije i civilno društvo treba, između ostalog, da osiguraju da aktivnosti koje se tiču dece uključene u život i rad na ulici u potpunosti budu u skladu sa Konvencijom o

pravima deteta UN; da se usaglasi oko standardizovane definicije u cilju obezbeđivanja sveobuhvatnog pristupa zaštiti i brizi o dečacima i devojkama koji su uključeni u život i rad na ulici; da polaze od najboljeg interesa deteta kao osnovne smernice u svim aktivnostima koje za cilj imaju unapređenje prava dece uključene u život i rad na ulici; posebna podrška treba da bude ugrađena u širi sistem dečije zaštite na nacionalnom nivou; potrebno je dalje razviti mehanizme za razmenu informacija i dobrih praksi koje promovišu najbolji interes dece uključene u život i rad na ulici, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom nivou. Drugog dana konferencije, održan je sastanak koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima država članica BRDO procesa i MARRI inicijative.

Centar za razvoj građanskog društva **PROTECTA** iz Niša, kao član ACRIMA mreže, u saradnji sa međunarodnom mrežom civilnog društva za borbu protiv organizovanog kriminala FLARE (Freedom, Legality And Rights in Europe), a uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji, organizovao je četvorodnevni trening pod nazivom „**Omladinski kamp za zakonitost**“ u Sićevu od **8. do 11. juna**. Kamp je održan u okviru projekta „Omladinski kamp za zakonitost“, a ideja treninga je edukacija, jačanje, umrežavanje i informisanje predstavnika 16 omladinskih NVO iz Srbije za javno zagovaranje na temu borbe protiv organizovanog kriminala i afirmisanje principa zakonitosti. Radionicu/

predavanje o problemu trgovine ljudima, održale su predstavnice **ASTRE**.

Predstavnici MUP-a Srbije i Ministarstva pravde su prisustvovali sastanku **Unapređenog stalnog dijaloga na temu trgovine ljudima** sa predstavnicima Evropske komisije i Kancelarije za pridruživanje EU. Ovaj sastanak održan **9. juna** je imao za cilj jačanje saradnje u oblasti trgovine ljudima.

Predstavnicu **ASTRE** održala je prezentaciju na **međunarodnom okruglom stolu „Kompenzacija za žrtve trgovine ljudima: iskustvo Belorusije, Moldavije i Ukrajine“** održanom **10. juna** u Minsku u organizaciji **La Strada Belorusija**. U poslednje tri godine, ove tri države su sprovele niz mera radi uvođenja mehanizma za naknadu štete za žrtve trgovine ljudima, a okrugli sto je imao za cilj konsolidovanje napora na regionalnom nivou u cilju omogućavanja sistematičnog i održivog pristupa naknadi štete žrtvama trgovine ljudima.

Na **Pravosudnoj akademiji** u Beogradu **10. juna** je održana **prezentacija kurikuluma o trgovini ljudima**, koji će biti uvršćen u program obuke Pravosudne akademije. Kurikulum je izrađen u okviru krivičnopravne komponente Zajedničkog programa UNHCR, IOM, UNODC i Vlade Srbije za borbu protiv trgovine ljudima. U istom prostoru je, u organizaciji

Ministarstva pravde, **13. juna**, održan **okrugli sto povodom prezentacije nacrtu Posebnog protokola o postupanju pravosudnih organa u zaštiti lica koja su žrtve trgovine ljudima**. Nacrt protokola je izradila Radna grupa, formirana od strane Ministarstva pravde i sastavljena od eksperata sa dugogodišnjim iskustvom na polju borbe protiv trgovine ljudima. Cilj izrade posebnog protokola je da nosiocima pravosudnih funkcija da jasne smernice i olakša postupanje, nudeći konkretne procedure i tehnike koje se predlažu u radu sa ovom veoma ranjivom grupom. Okruglom stolu su prisustvovali sudije Vrhovnog kasacionog suda, Apelacionih sudova, Republičkog javnog tužilaštva, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva prosvete, nevladinih i međunarodnih organizacija.

Predstavnici **MUP-a Srbije i Kriminalističko policijske akademije** su prisustvovali **međunarodnoj radionici** pod nazivom „**Borba protiv trgovine ljudima: pristup usmeren ka žrtvama**“ koji je održan od **13. do 19. juna** u Izraelu. Radionicu, čiji je cilj umrežavanje eksperata koji se bave problematikom trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na psihološki aspekt traume i posttraumatskog sindroma kod žrtava, organizovali su Ministarstvo inostranih poslova Izraela, CIMI, Mašav agencija za međunarodni razvoj i saradnju i Američka ambasada u Izraelu.

U Beogradu je **14. juna** održana **radionica posvećena implementaciji Strategije i Nacionalnog plana akcije za borbu protiv trgovine ljudima** u Republici Srbiji. Planirano je da se radi kroz dve fokus grupe, koje bi se bavile rezultatima, teškoćama i slabostima u implementaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima i strateškim ciljevima u budućem periodu; kao i pozitivnim pomacima, slabostima, koordinaciji i saradnji u implementaciji Nacionalnog plana akcije. Radionica je organizovana kao deo Zajedničkog programa za borbu protiv trgovine ljudima u Srbiji, koji realizuju UNHCR, IOM i UNODC u saradnji sa Vladom Srbije. Sastanku su, osim predstavnika Zajedničkog programa, prisustvovali Nacionalni koordinator i predstavnice NVO Atine i ASTRE.

U okviru projekta „STOP - Stop Trafficking of People!“ koji podržava Evropska unija (Jačanje dijaloga između organizacija civilnog društva Srbije i EU), ASTRA je konferencijom za novinare, u Media centru u Beogradu, **15. juna** obeležila početak **medijske kampanje STOP TRGOVINI DECOM**, sa ciljem podizanja nivoa informisanosti javnosti o problemu trgovine decom. ASTRA je u te svrhe izradila video spot, kao i prateće informativne materijale, brošure, postere i bilborde. Svi materijali sadrže broj ASTRA SOS telefona koji je od svog osnivanja 2002. godine jedini u Srbiji specijalizovan za pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima. Tokom novembra i decembra, kampanju je podržala i Komercijalna

banka u okviru svog programa „Ulažemo u budućnost“, zahvaljujući čemu je bilo moguće spot iz kampanje videti u prajm tajmu komercijalnih televizija u Srbiji.

Dve advokaticke, iz **ASTRINOG** pravnog tima prisustvovala su sastanku koalicije COMP.ACT projekta koji je održan u Berlinu od **15. do 17. juna**. COMP. ACT projekat, koji realizuju **La Strada International** i **Anti Slavery International** sa svojim partnerskim organizacijama iz 14 država EU, se bavi problemom kompenzacije za žrtve trgovine ljudima u Evropi. On kombinuje praktičan rad – istraživanja, test slučajeve i razvoj smernica za stručnjake, sa međunarodnim zastupanjem i vođenjem kampanje za poboljšanje pristupa pravdi za žrtve trgovine ljudima. Na ovom sastanku se razgovaralo o mogućnostima za ostvarivanje prava na naknadu štete žrtava trgovine ljudima, različitim modelima fonda za kompenzaciju i o poboljšanju položaja žrtve u krivičnom postupku.

Delegacija sudija, tužilaca i predstavnika MUP Srbije je od **18.**

do 26. juna bila u **studijskoj poseti SAD** posvećenoj borbi protiv trgovine ljudima. Posetu je organizovao Stejt department, preko **Američke ambasade u Srbiji**. Delegacija je imala sastanke sa predstavnicima Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima, Centra za borbu protiv trgovine i krijumčarenja ljudi, Polaris projekta, Ministarstva unutrašnje bezbednosti/Odeljenja za imigracione i carinske poslove u Vašingtonu, sa predstavnicima Državnog tužilaštva Ohaja u Kolumbusu, sa predstavnicima FBI u Klivlendu i Toledu, kao i sa drugim značajnim akterima za problem trgovine ljudima u SAD.

Polaznici **Letnje škole Crvenog krsta**, uzrasta od 7 do 18 godina, od **juna do septembra** u odmaralištu Crvenog krsta Srbije u Baošiću (Crna Gora), pohađali su desetodnevnu edukaciju sa ciljem prevencije trgovine ljudima. Tokom završne priredbe deca, koja su u svim smenama pohađala edukaciju, putem skečeva, plakata i pesama upoznavala su sve ostale polaznike Letnje škole sa ozbiljnošću problema trgovine ljudima. Letnju školu posetio je i Nacionalni koordinator

STOP TRGOVINI DECOM.

SOS Telefon: 011 33 47 817

Ovaj pamflet je primljen uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost ASTRE i u kom slučaju ne odlikava gostita Evropske unije.

Evropska unija

ASTRA
anti trafficking action

OAK
FOUNDATION

za borbu protiv trgovine ljudima Srbije, kao i predstavnik kancelarije Nacionalnog koordinatora Republike Crne Gore. Crveni krst Srbije je tokom leta organizovao i **Međunarodni omladinski letnji kamp** sa temom problema trgovine ljudima, koji je održan na Čardaku, u Deliblatskoj peščari od **10. do 17. jula**. Mladi edukatori iz Danske, Belorusije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore i Srbije, imali su priliku da razmenjuju iskustva, uče jedni od drugih, druže se i upoznaju sa različitim aspektima i izazovima problema trgovine ljudima u zemljama Evrope i u regionu.

JAZAS je obeležio dvadeset godina rada okruglim stolom, koji je održan u Beogradu **28. juna**. Tom prilikom su predstavljeni rezultati koje je ova organizacija ostvarila po pitanju zaštite prava seksualnih radnika/ca i u realizaciji projekta „Snaga prevencije-korak napred“, usmerenog na prevenciju HIV-a među grupama sa povećanim rizikom za HIV – posebno seksualnim radnicima/cama (u saradnji sa SOAID iz Holandije). Predstavila **ASTRE** je, tom prilikom, predstavila rad **ASTRE** kao partnerske organizacije na pružanju pomoći žrtvama trgovine ljudima.

ASTRA je **14. jula** u Media centru u Beogradu predstavila „**Izveštaj o trgovini ljudima u Republici Srbiji za period 2000–2010**“. Ovaj izveštaj sačinila je grupa autorki i

saradnica, koje se iz različitih uglova bave praćenjem i analizom problema trgovine ljudima. Prisutnima su se obratili predstavnik Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, predstavnik **ASTRE** i advokatica **ASTRE**. Pored analize modaliteta inkorporacije dva najvažnija međunarodna dokumenta – Palermo protokola UN i Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima – u domaće zakonodavstvo i rešenja koje ono predviđa, veliki deo Izveštaja se bavi analizom prakse kojoj je **ASTRA** kao organizacija civilnog društva svedočila od samih početaka svog rada. Izveštaj sadrži i šest priloga koji

fotografija preuzeta sa: www.mc.rs

uključuju izveštaj o radu **ASTRA SOS** telefona od 2002–2010, mapu žarišta tj. porekla žrtava u Srbiji, mape ruta trgovine ljudima kroz Srbiju i Evropu, prikaz rezultata istraživanja javnog mnjenja o percepciji i razumevanju problema trgovine ljudima u Srbiji, izveštaj o slučaju radne eksploatacije **SerbAz**, prikaz aktivnih subjekata u borbi protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji, izveštaj o otkrivenim slučajevima trgovine ljudima i aktivnostima preduzetim tokom 2010. godine od strane policije i centara za socijalni rad u gradovima u kojima deluju organizacije članice **ASTRA** mreže. Izveštaj je izrađen uz podršku Evropske unije (EIDHR) i **OAK** fondacije,

a objavljen je na engleskom i na srpskom jeziku.

Krivičnopravna komponenta Zajedničkog programa UNODC, UNHCR i IOM je, u saradnji sa **Pravosudnom akademijom** tokom **juna, jula i septembra**, organizovala dva ciklusa od **četiri dvodnevna treninga** u sve četiri apelacije namenjene sudijama, tužiocima i policijskim službenicima, koji se bave ili će se tek baviti problemom trgovine ljudima. Predavači na treninzima bile su kolege polaznika koje imaju iskustva u bavljenju ovom temom, te su treninzi veoma interaktivni.

Nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima je **20. septembra** organizovao prezentaciju **Analize funkcionisanja Službe za koordinaciju pomoći žrtvama trgovine ljudima**, koju su u okviru Zajedničkog programa UNHCR, UNODC i IOM izradili stručnjaci iz Zavoda za socijalnu zaštitu. Prezentaciji su prisustvovali članovi Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima, kao i predstavnici ZP. Prezentacija i diskusija održane su u prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova. Glavne preporuke Analize odnose se na organizacionu strukturu i povećanje broja zaposlenih u Službi, što je utvrđeno kao jedan od najvećih nedostataka njenog rada.

ASTRA je **23. septembra** u Beogradu održala drugi po redu **tematski**

sastanak za advokate pod nazivom „**Trgovina ljudima – Praksa Evropskog suda za ljudska prava**“. Sastanak je realizovan u okviru projekta „Zaštita ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i/kroz pružanje pravne pomoći“, koji ASTRA sprovodi u saradnji sa Holandskim helsinškim komitetom, i uz podršku holandskog Ministarstva spoljnih poslova, u okviru MATRA programa. Na tematskom sastanku je predstavljena praksa Evropskog suda za ljudska prava, slučajevi protiv Republike Srbije pred Sudom u Strazburu, iskustva srpskih advokata pred Sudom, kao i analiza slučajeva trgovine ljudima u kojima je Sud doneo pravosnažne presude. Govorila je predstavica Evropskog suda za ljudska prava i predstavnik AIRE Centra (London).

Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije, u saradnji sa **Misijom OEBS-a u Srbiji**, u drugoj fazi realizacije projekta „Program obuke policijskih trenera iz oblasti borbe protiv trgovine ljudima“, organizovalo je za policijske službenike četiri petodnevna specijalistička treninga. Treninzi su održani tokom **septembra** u Vrnjačkoj Banji. Tematske oblasti obuhvatile su predavanja o ljudskim pravima, integritetu i policijskoj etici, zatim normativni okvir suprotstavljanja trgovini ljudima i osnovna obeležja tog krivičnog dela, operativno kriminalističko postupanje, postupak obezbeđivanja dokaza, identifikacija i zaštita žrtava trgovine ljudima, intervjuisanje, mehanizmi upućivanja i saradnja sa nevladinim organizacijama.

Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji, organizovalo je **konferenciju „Pravo žrtve na kompenzaciju“** sa ciljem unapređenja pravosudne zaštite žrtava trgovine ljudima. Konferencija je održana **13. oktobra** u Beogradu, a prisustvovali su joj članovi Udruženja tužilaca, Društva sudija, predstavnici OEBS-a, NVO ASTRE, univerzitetski profesori i drugi.

Povodom **18. oktobra** – Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, u Skupštini AP Vojvodine održana je **Konferencija o problemu trgovine ljudima**, na koju su pozvani poslanici Skupštine AP Vojvodine, predstavnici republičkih i pokrajinskih vlasti, Crvenog krsta, međunarodnih i nevladinih organizacija. Na konferenciji je predstavljen „Priručnik za parlamentarce o borbi protiv trgovine ljudima“, koji je preveden i odštampan u okviru Zajedničkog programa IOM, UNHCR, UNODC i Vlade Srbije i Fonda „Evropski poslovi“ AP Vojvodine, a prikazan je i film „Sestre“. Konferenciju je pratila i **izložba „Moderno ropstvo“** održana u klubu Farbika u Novom Sadu od **13. do 17. oktobra**. Ovo je edukativno-informativna izložba radova mladih na temu trgovine ljudima i fotografija na temu siromaštva koju su pripremili MUP Srbije i Centar za integraciju mladih uz podršku Save the Children Norway.

Povodom obeležavanja Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima,

Crveni krst Srbije, zajedno sa Crvenim krstom Crne Gore i hrvatskim Crvenim križom, realizovao je kampanju u preko sto opština uz učešće više od 1000 volontera. Glavni motiv kampanje „Ljudska bića nemaju cenu“ predstavljale su lutke koje simbolizuju žrtve trgovine ljudima, a koje su tom prilikom bile postavljene u tržnim centrima, pešačkim zonama i drugim prometnim mestima. U Tržnom centru Ušće u Beogradu organizovana

je **šetnja protiv ropstva** i trgovine ljudima, u kojoj su učestvovali i ministar unutrašnjih poslova Srbije, šef delegacije EU u Srbiji i nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima.

Društvo za razvoj dece i mladih – Otvoreni klub Niš i Pozorište u akciji iz Beograda su, u okviru projekta „Prevencija trgovine ljudima u Srbiji – interaktivna pozorišna

predstava“, koji podržava Zajednički projekat IOM, UNHCR, UNODC i Vlade Srbije, kreirali **pozorišnu predstavu „Druga generacija“**. Predstava je imala premijeru **26. oktobra** u kolektivnom centru „PIM Standard“ u Krnjači, a nakon toga je izvedena u kolektivnim

centrima u Bujanovcu, Kragujevcu, Zemu, Smederevu i u Kaluđerici. Uz podršku Zajedničkog projekta, kreirana je još jedna pozorišna predstava, pod nazivom „**Život pored puta**“, u izvođenju **Romskog forum teatra**. Predstava je premijerno izvedena u bioskopu Šumadija u Beogradu **20. novembra**, nakon čega je igrana u Novom Sadu, Valjevu i Leskovcu. Predstava se izvodi na srskom i romskom jeziku, a muziku je radila grupa **Kal**. CD sa ovom muzikom je promovisan u okviru Dana romske kulture, na konferenciji za štampu 23. decembra.

Jedan dan na ovogodišnjoj **Beogradskoj nedelji bezbednosti**, koja je održana u KC Grad u Beogradu od **27. oktobra do 2. novembra** je bio posvećen i problemu trgovine ljudima i decom. Beogradska nedelja bezbednosti predstavlja odgovor civilnog društva na izazove pred kojima se nalazi Srbija kada je u pitanju bezbednost građana, rad institucija i formulisanje državnih politika u oblasti promovisanja i zaštite bezbednosti. O problemu trgovine ljudima se govorilo u

tematskoj celini koja se bavila pitanjem bezbednog detinjstva i bezbedne starosti, ukazujući na nasilje kome su sve češće izložene stare osobe, na porast broja dece ulice koja su zbog svog načina života izložena različitim rizicima, kao i na visoko učešće dece među identifikovanim žrtvama trgovine ljudima u našoj zemlji. Na diskusiji su učestvovali predstavnici Fondacije Centar za demokratiju i organizacija Amity, **ASTRA** i **Centar za integraciju mladih**.

Autonomni ženski centar je **31. oktobra** organizovao konferenciju „Prava žrtava seksualnog i partnerskog nasilja“. Cilj Konferencije je bio da se sa profesionalcima (predstavnicima resornih ministarstava, pravosuđa, policije, organizacija koje pružaju pomoć i podršku žrtvama) prodiskutuju potrebe i mogućnosti za unapređenje zaštite posebno osetljivih kategorija žrtava. Gošće – advokatice i naučnice iz Španije i Austrije su prikazale zakonska rešenja kojima su te države unapredile sistem zaštite i podrške žrtvama rodno zasnovanog nasilja u krivičnim i u porodičnopravnim postupcima, kao i kako se ta zaštita ostvaruje u praksi, dok su u drugom delu konferencije prikazani rezultati istraživanja o pravima žrtava seksualnog i partnerskog nasilja u Srbiji. Konferencija je održana u okviru projekta „Prava žrtava nasilja – ka evropskim rešenjima“ koji podržava Ministarstvo inostranih poslova Norveške.

Tokom **oktobra**, volonterke NVO

Nezavisni ženski centar iz Dimitrovgrada održale su desetak **radionica o problemu trgovine ljudima** i kako se zaštititi učenicima/ cama gimnazije „Sveti Kirilo i Metodije“ i završnih razreda osnovne škole „Hristo Botev“ iz Dimitrovgrada. Radionice su održane u okviru meseca borbe protiv trgovine ljudima, u saradnji sa predstavnicima lokalne granične policije.

Centar za prava deteta je u **oktobru** objavio publikaciju „**Nacrt Nacionale strategije za prevenciju i zaštitu dece od trgovine i iskorišćavanja u pornografiji i prostituciji**“. Ovaj nacrt je izradila radna grupa koju su činili predstavnici Centra za prava deteta, ASTRE, Atine, Beosupport-a, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalne politike, Službe za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima i nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima. Publikacija je štampana uz podršku organizacije Save the Children, norveškog Ministarstva spoljnih poslova i OAK fondacije.

U cilju širenja svesti o postojanju problema trgovine ljudima, mladi volonteri **Crvenog krsta Srbije** realizovali su 186 radionica kojima je informisano preko 3500 pojedinaca u periodu **oktobar – decembar**.

Ciljne grupe koje su ovim edukacijama obuhvaćene su: deca predškolskog uzrasta, učenici osnovnih i srednjih škola, studenti, deca sa lakom intelektualnom ometenošću, deca iz domova za nezbrinutu decu, deca iz hraniteljskih porodica, njihovi roditelji i hranitelji, kao i korisnici usluga narodnih kuhinja i pripadnici romske populacije. Osim toga, u 30 opštinskih organizacija Crvenog krsta realizovane su informativne radionice za decu sa lakom intelektualnom ometenošću i decu iz domova za nezbrinutu decu. Prethodno su, tokom septembra, održana tri seminarra na kojima su obučeni edukatori koji sprovode ove radionice. Do sada je sprovedeno po četiri radionice u okviru svake grupe.

Društvo sudija Srbije je, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji i Austrijske agencije za razvoj (ADA), organizovalo poslednje radionice za sudije, tužioce i predstavnike policije: u Zrenjaninu **4-6. novembra**, Vršcu **25-27. novembra** i na Zlatiboru **2-4. decembra**. Učesnici radionice su imali prilike da saznaju nešto više o relevantnom zakonodavstvu za suzbijanje trgovine ljudima u Srbiji, primeni domaćeg zakonodavstva u pojedinačnim slučajevima, praksi i standardima u politici kažnjavanja, kao i o oduzimanju imovinske koristi proistekle iz krivičnog dela; osim toga, govorilo se i o identifikaciji žrtava, tretmanu žrtava, traumatičnim kontaktima državnih institucija sa žrtvama i žrtvama trgovine ljudima kao svedocima. Cilj radionice je da se tokom dva dana obrade odabrane teme iz oblasti trgovine ljudima kroz interaktivni metod rada, koji podrazumeva da članovi projektnog tima (sastavljenog od predstavnika sudija, tužilaca i policajaca koji imaju najviše iskustva u radu u ovoj vrsti predmeta) ostvare neposrednu komunikaciju

sa učesnicima, podstaknu na diskusiju i pruže odgovore na pitanja iz teorije i prakse.

Predstavnice **ASTRE** su, na poziv lokalnih kancelarija Međunarodne organizacije rada i IOM-a održale jednodnevni **trening o vršnjačkoj edukaciji na temu borbe protiv trgovine ljudima** u Tbilisiju u Gruziji **9. novembra**. Kroz interaktivan rad tokom koga su se smenjivala predavanja, radionice i diskusije, učesnici su imali priliku da prodube svoje znanje o različitim aspektima problema trgovine ljudima i nauče nešto više o dobroj praksi i uspešnim modelima u prevenciji trgovine ljudima među mladima. Učesnici su bili predstavnici različitih NVO i institucija koji u svom radu dolaze u dodir sa žrtvama trgovine ljudima ili sa decom koja su u povećanom riziku da postanu žrtve.

Predstavnicu **ASTRE** održala je prezentaciju na **Četvrtom stručnom savetovanju tužilaca u Bosni i Hercegovini** u Neumu od **11. do 13. novembra**. Naime, drugi dan stručnog savetovanja je bio posvećen problemu trgovine ljudima, a kroz prezentacije su obrađene sledeće teme: problem trgovine ljudima u BiH sa osvrtom na radnu eksploataciju; otkrivanje i procesuiranje krivičnih dela trgovine

ljudima posebno kada su žrtve maloletne, primeri iz prakse – krivično zakonodavstvo BiH; finansijska istraga u predmetima trgovine ljudima kao vida organizovanog kriminala usmerena ka odizimanju nezakonito stečene imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnog dela – praksa Tužilaštva BiH; zakonodavni okvir krivičnog dela trgovine ljudima u državama regiona; pomoć žrtvama trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije sa osvrtom na slučaj SerbAz; saradnja tužilaštva i nevladinih organizacija pri asistenciji žrtvama trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije u BiH s osvrtom na žrtve – osobe ispod 18 godina i prosjačenje kao vrsta eksploatacije – problemi u praksi.

Autonomni ženski centar je **17. novembra** organizovao konferenciju **„Praćenje politika i mera iz oblasti suzbijanja nasilja prema ženama“**. Osnovni cilj konferencije je predstavljajući novoosnovane Opservatorije za praćenje nasilja prema ženama, prikazana su nedavno doneta državna dokumenta iz oblasti suzbijanja nasilja prema ženama čija implementacija predstoji, i diskutovano se o načinima i značaju praćenja implementacije državnih politika, kao i o efektima primene Strategije za zaštitu od nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja u AP Vojvodini.

Od **24. do 26. novembra** u Gomelju, Belorusija, treneri Crvenog krsta Srbije održali su seminar za obuku edukatora u oblasti prevencije trgovine ljudima za volonere beloruskog Crvenog krsta. Pored obuke, cilj seminara bio je razmena iskustava edukatora i stručnih saradnika, kao i razmatranje mogućnosti apliciranja za sredstva koja će biti na raspolaganju kroz različite fondove.

Povodom početka kampanje **16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama** u Srbiji, **Autnomni ženski centar, Rekonstrukcija Ženski fond, ACT Women i Mreža Žene protiv nasilja** održali su **25. novembra, na Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama**, konferenciju za štampu u Media centru u Beogradu. U okviru ovogodišnje kampanje, koja je bila usmerena na problem proganjanja, zahtevana je dopuna Krivičnog zakonika RS u smislu uvođenja novog krivičnog dela „Proganjanje“. U Beogradu i drugim gradovima Srbije je održan performans „Umorne“, a kroz Mrežu je distribuirano 50.000 letaka.

Regionalni forum „Socijalna dimenzija trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu“ održan je u Skoplju, od **28. do 30. novembra** u organizaciji **Fondacije King Baudouin** i nemačke organizacije **GIZ**. Cilj foruma je bio da omogući svim relevantnim akterima koji se bave problemom trgovine ljudima iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije i sa Kosova da se okupe i diskutuju o različitim temama i konkretnim rešenjima koja imaju potencijal da oblikuju novi i inovativan regionalni odgovor na problem trgovine ljudima na području Zapadnog Balkana. Regionalni forum polazi od potrebe da se više radi na socijalnoj dimenziji problema, pokušavajući da odgovori na pitanja kako se mogu identifikovati potencijalne žrtve trgovine ljudima; kako socijalna zaštita pomaže u prevenciji trgovine ljudima, kako i koliko doprinosi bržoj održivoj (re) integraciji žrtava; koja je uloga i odgovornost države i kako se državama može pružiti podrška kroz raznovrsnost ekspertize u regionu.

Esperti iz SAD (tužilac iz Ohaja i FBI specijalisti za suzbijanje trgovine ljudima) su boravili u studijskoj poseti Srbiji **od 30. novembra do 7. decembra**. Oni su učestvovali na prezentacijama i diskusijama na temu trgovine ljudima u Subotici (30. novembar), Novom Sadu (1. decembar), Beogradu (2. decembra) i Novom Pazaru (5. decembra). Njihovi domaćini su bili sudije i tužioc koji su u junu bili u studijskoj poseti u SAD. Delegacija iz SAD je prisustvovala i proslavi desetogodišnjice rada ASTRE.

Grupa 484 je organizovala dvodnevni konsultativni sastanak

12-13. decembra u Beogradu kao prvu aktivnost u okviru projekta „**Ka evropeizaciji Srbije – monitoring uspostavljenih politika i praksi u oblastima azila i readmisije u Republici Srbiji**“ koji ova organizacija sprovodi uz podršku Fonda za otvoreno društvo. Na sastanku se razgovaralo o mogućnostima za unapređenje politika i praksi koje se sprovode u oblastima azila i reintegracije povratnika po sporazumima o readmisiji u skladu sa standardima EU, o mehanizmima koordinacije između činilaca vlasti i drugih relevantnih aktera na međunarodnom, nacionalnom i lokalnom nivou, uključujući i civilno društvo, i o problemima s kojima se povratnici po sporazumima o readmisiji i tražioci azila u Srbiji susreću u ostvarivanju svojih prava.

Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije i Udruženje prekršajnih sudova Srbije organizovali su **8. decembra** u Beogradu završnu konferenciju i prezentaciju publikacije „**Zaštita žrtava trgovine ljudima u krivičnom i prekršajnom postupku**“. Projekat „Zaštita žrtava trgovine ljudima – odgovor pravosuđa“ je realizovan uz podršku Delegacije EU u Srbiji.

U okviru projekta TRM-II **Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD)**, **8. decembra** održana je obuka o korišćenju obrazaca za međunarodno upućivanje žrtava trgovine ljudima. Dan kasnije, članice forum teatra iz Holandije su, kroz interaktivni performans, pomogle učesnicima seminara da shvate proces pružanja pomoći žrtvama, i njihovo upućivanje iz uloge žrtve. Seminaru su prisustvovali predstavnici nacionalnih implementacionih

timova iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Bugarske i Srbije.

ASTRA je od **9-11. decembra** u Beogradu, održala **trening „Trgovina ljudima (decom) – prevencija i edukacija“**. Ovo je izborni program, profesionalnog usavršavanja zaposlenih u prosveti, sa akreditacijom Zavoda za unapređenje vaspitanja i obrazovanja. Treningu je prisustvovalo 22 učesnika/ca iz Beograda i okoline. Nastavnici/e koji su prisustvovali treningu imali su mogućnost da dobiju informacije o različitim aspektima problema trgovine ljudima/decom i načinima prevencije ovog problema; osim toga, svaki polaznik je napravio plan akcije za prevenciju trgovine ljudima u svojoj školi.

Društvo sudija Srbije, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji i Austrijske agencije za razvoj, u okviru završne faze projekta „Inicijative protiv trgovine ženama i devojkama u jugoistočnoj Evropi“, organizovalo je **okrugli sto** pod nazivom „**Trgovina ljudima – rezultati, inicijative i budući koraci**“. Okrugli sto je održan u Beogradu **16. decembra** i imao je za cilj da podstakne javnu raspravu o zakonodavnom okviru za suzbijanje trgovine ljudima i mogućim unapređenjima, kao i da formuliše konkretne preporuke u oblasti zaštite žrtava, rada policije i reakcije pravosuđa. Ovom događaju su prisustvovali tužioci i sudije, članovi Društva sudija i Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, predstavnici Misije OEBS-a, Saveta Evrope, ambasada, međunarodnih i nevladinih organizacija, kao i brojni mediji. Na okruglom stolu je promovisan i „Priručnik za sudije i tužioce u borbi protiv trgovine ljudima“

U Londonu je **16. decembra** održan **okrugli sto na temu dece koja su izložena seksualnom nasilju**. Okrugli sto je bio namenjen istraživačima i praktičarima u ovoj oblasti radi razmene znanja u cilju razvoja potencijalne Evropske mreže za prevenciju seksualnog nasilja nad decom. Učesnici okruglog stola iz Velike Britanije, Francuske, Mađarske, Švedske, Švajcarske i Srbije (ASTRA, Centar za integraciju mladih, Atina) razgovarali su o potencijalima Evropske mreže projekata koji se na participativan način bore protiv seksualnog nasilja nad decom; razumevanju dečje participacije; ulozi mreže; budućoj strategiji za održivo finansiranje i razvoj.

U periodu od **oktobra do decembra**, **Centar za prava deteta** koordinisao je procesom izrade **Nacrta Akcionog plana za prevenciju i zaštitu**

dece od iskorišćavanja u pornografiji zloupotrebom informacionih i komunikacionih tehnologija.

Nacrt Akcionog plana je sačinila međuresorna radna grupa koju su činili predstavnici relevantnih ministarstava, državnih institucija i udruženja građana (Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalne politike, Ministarstvo prosvete i nauke, Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva, Odeljenje za visokotehnološki kriminal Višeg javnog tužilaštva u Beogradu, Centar za prava deteta, Centar za prevenciju devijantnog ponašanja kod mladih-TARGET) uz podršku Save the Children Norway.

Treći i četvrti **trening „Podrška žrtvama trgovine ljudima u sistemu socijalne zaštite - otkrivanje, procena potreba i planiranje podrške“** koji je akreditovan u okviru Programa mera i aktivnosti za stalno stručno usavršavanje stručnih radnika zaposlenih u ustanovama socijalne zaštite, održani su **7-8. oktobra** i **4-5. novembra**. Polaznici treninga – zaposleni/e u centrima za socijalni rad iz Novog Sada, Niša, Sremske Mitrovice, Subotice, Novog Pazara, Kraljeva, Leskovca, Bujanovca, Preševa, Tutina, Medveđe, Sombora, Rače, Aleksinca, Bora, Jagodine, Čuprije i Požarevca, uključujući i zaposlene u skloništima za žrtve trgovine ljudima iz Niša i Novog Sada - su imali prilike da saznaju nešto više o problemu trgovine ljudima, indikatorima za identifikaciju žrtava trgovine ljudima, karakteristikama traume žrtava trgovine ljudima, veštinama komunikacije sa žrtvama trgovine ljudima, kao i o planu podrške žrtvama i saradnji sa drugim sistemima u zaštiti žrtava.

Događaji

Međunarodni dan ukidanja ropstva i obeležavanje desetogodišnjice rada ASTRE

Povodom Međunarodnog dana ukidanja ropstva i obeležavanja desetogodišnjice rada, ASTRA je 2. decembra u Media centru u Beogradu održala konferenciju za novinare, na kojoj su o trgovini ljudima u Srbiji danas, o značaju nezavisnog praćenja i izveštavanja o poštovanju prava žrtava i drugih obaveza preuzetih ratifikacijom međunarodnih dokumenata, kao i o rezultatima koje je ASTRA postigla tokom deset godina rada i planovima za budućnost, govorili **Aleksandra Malangone, članica nadzornog tela Saveta Evrope za praćenje sprovođenja Konvencije za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA), Dušan Vojvodić, novinar** i autor dokumentarnih filmova o trgovini ljudima i **Ivana Radović, koordinatorica Programa prevencije i edukacije u NVO ASTRA.**

Tom prilikom je istaknuto da je ASTRA do kraja novembra 2011. godine putem svog ASTRA SOS telefona primila 14,594 poziva, identifikovala i pružila neku vrstu pomoći za 387 žrtava trgovine ljudima (37% dece). Preko tri četvrtine žrtava identifikovanih u ovom periodu su državljani/ke Srbije, a za skoro polovinu njih Srbija je bila i zemlja destinacije. Najčešća strana destinacija za naše građane/ke je Italija, zatim zemlje koje su na tranzitnoj ruti ka Italiji: Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, kao i Austrija i Nemačka. Žrtve trgovine ljudima kojima je ASTRA pružala pomoć bile su izložene seksualnoj eksploataciji (72%), radnoj eksploataciji (14%), prinudnom prosjačenju (7%), prinudnom braku (6%), nelegalnom usvojenju (1%) i prinudi na vršenje krivičnih dela (0,3%). U ovom periodu, ASTRA je žrtvama trgovine ljudima pružila psihološku pomoć 932 puta, pravnu pomoć 496 puta, medicinsku pomoć 243 puta, sprovedene su 804 terenske akcije, uz stalno dostupne različite oblike pomoći i podrške u procesu oporavka i reintegracije u skladu sa konkretnim potrebama svake žrtve (povratak u školu, stanovanje uz podršku, pomoć u pronalaženju posla, obnavljanje porodičnih i socijalnih mreža, regulisanje statusnih pitanja i sl.).

Republika Srbija je 14. aprila 2009. godine ratifikovala Konvenciju Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima, koja trgovinu ljudima posmatra pre svega kao kršenje

ljudskih prava i povredu dostojanstva i integriteta ljudskih bića. Osim što ratifikacija za sobom povlači određene obaveze, pre svega u smislu obezbeđivanja i unapređenja standarda zaštite žrtava trgovine ljudima i njihovih prava – zaštitu privatnosti, pomoć žrtvama, vreme za oporavak i razmišljanje, naknadu štete i pravnu zaštitu i dr., Republika Srbija se na ovaj način saglasila i da praćenje i izveštavanje o sprovođenju ove Konvencije na njenoj teritoriji vrši grupa eksperata za suzbijanje trgovine ljudima – GRETA. Članica GRETE Aleksandra Malangone objasnila je da se praćenje vrši u četvorogodišnjim ciklusima i da će prvi ciklus biti okončan 2013. godine. Srbija se nalazi u trećoj grupi, pa će monitoring započeti u februaru, kada će državi biti poslat upitnik sa rokom od šest meseci da na njega odgovori, a biće realizovana i terenska poseta kao način da se prikupe informacije, ali i da se proverí verodostojnost informacija koje je država dostavila u upitniku. Konačan izveštaj i preporuke za treću grupu očekuju se u drugoj polovini 2013. godine.

GRETA je multidisciplinarni panel koji se sastoji od 15 članova različitih profesija, uključujući pravnike, psihologe, NVO aktiviste. Članove GRETE nominuju države potpisnice, ali konačan izbor vrši Komitet država potpisnica i oni nastupaju kao nezavisni stručnjaci, a ne kao predstavnici država. Prvi izveštaj o poštovanju Konvencije u Austriji, Slovačkoj i na Kipru je objavljen u septembru 2011. godine, ovih dana će biti objavljeni izveštaji za Albaniju, Hrvatsku, Bugarsku i Dansku, dok će početkom 2012. godine izaći izveštaji za Gruziju, Rumuniju i Moldaviju. Praćenje se za svaku državu organizuje na jednakim osnovama, tj. na osnovu popunjenog upitnika i terenske posete.

Malangone je istakla da Konvencija Saveta Evrope u članu 5 zahteva od država potpisnica da promovišu pristup baziran na ljudskim pravima. Pozitivna obaveza države da zaštiti žrtve ili potencijalne žrtve, kao i procesna obaveza da istraži slučajeve trgovine ljudima ne proizilazi samo iz ove Konvencije, već i iz člana 4 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, što je potvrdila i presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Rantsev protiv Kipra i Rusije.

izvor: Medija centar Beograd

U prvom ciklusu praćenja i izveštavanja, akcenat je na usklađenosti i ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz Konvencije u celini, dok će se specifična pitanja, kao što je trgovina decom ili konkretne zakonske odredbe bi razmatrana u kasnijim ciklusima.

Aleksandra Malangone je govorila i o važnoj ulozi koju NVO igraju u pružanju pomoći žrtvama i u suzbijanju trgovine ljudima uopšte, i to priznaju i sama Konvencija i dokument koji daje tumačenje Konvencije u smislu onoga što svaka država mora da preduzme kako bi obezbedila efektivnu saradnju sa NVO. To se odnosi pre svega obavezu da se uspostavi okvir za saradnju, dok sama GRETA ima pravo da direktno od lokalnih NVO traži podatke u procesu praćenja i izveštavanja. Tokom samih terenskih poseta, delegacija GRETE se susreće sa kontakt osobom koju je odredila država, ali i direktno sa NVO. Takođe, GRETA ima pravo da angažuje stručnjake i konsultante kao pomoć u prikupljanju i tumačenju podataka.

NVO moraju biti uključene u sprovođenje preventivnih mera, kao i u pružanju pomoći žrtvama, a Aleksandra Malangone je posebno istakla obavezu države da omogući NVO da pružaju podršku žrtvama tokom krivičnog postupka,

izvor: Medija centar Beograd

dok je država obavezna da žrtvu zaštiti od odmazde i zastrašivanja. Generalno, ističe se značaj izgradnje strateškog partnerstva između države i NVO.

Aleksandra Malangone je završila svoje izlaganje podsetivši da je GRETA trenutno jedini monitoring mehanizam koji ljudska prava uzima kao osnovu, a ne krivično pravni pristup promovisan u Palermo protokolu, i koji prati poštovanje

veoma striktnih zakonskih obaveza. Standardi Konvencije Saveta Evrope su u potpunosti inkorporirani, a u nekim tačkama i prošireni, u poslednjoj Direktivi EU.

Dušan Vojvodić – novinar i autor dokumentarnih filmova o trgovini ljudima istakao je da ovaj vid kriminala predstavlja najrasprostranjeniji vid savremenog ropstva, te da je ovo jedna od najprofitabilnijih grana kriminala koju je u pravnim postupcima jako teško dokazati.

Proslava desetogodišnjice rada ASTRE nastavljena je te večeri na žurci koja je održana u Beogradu, u društvu prijatelja i saradnika, a nekima od njih su podeljene i zahvalnice za podršku koju su nam pružali u prethodnom periodu.

Publikacije

Borba protiv trgovine ljudima - priručnik za nastavnike

„**Borba protiv trgovine ljudima - priručnik za nastavnike**“ je nastao kao odgovor ASTRE na potrebu za uključivanjem problema trgovine ljudima u okvire formalnog sistema obrazovanja. Priručnik je podeljen u šest poglavlja, kako bi se predočili različiti aspekti problema trgovine ljudima. Informativni materijal je namenjen nastavnicima, a posle svake obrađene teme dati su predlozi za radionice i dodatne aktivnosti, kako bi se učenicima i učenicama na zanimljiv način približio ovaj problem.

U prvom poglavlju predstavljena je trgovina ljudima kao globalni fenomen. Ova celina treba da pomogne nastavniku da se upozna sa problemom trgovine ljudima u Srbiji i u svetu, kao i sa njegovim specifičnostima (organizovani kriminal, kršenje ljudskih prava). Informativni materijal je usmeren na aspekte trgovine ljudima koji su bitni za nastavu.

U drugom poglavlju objašnjene su okolnosti koje doprinose da neko postane žrtva trgovine ljudima, način na koji to postaje, kako se žrtva tretira i koji sve oblici trgovine ljudima postoje. Ovo poglavlje osvetljava društvenu pozadinu trgovine ljudima i detaljno opisuje kako se trgovina ljudima odvija.

U trećem poglavlju trgovina ljudima je sagledana kao najekstremniji oblik kršenja ljudskih prava. Govori se o rasprostranjenosti trgovine ljudima u svetu i kod nas. Navedeni su najvažniji međunarodni i nacionalni propisi koji regulišu ovaj problem. Ovo poglavlje predočava zakonske regulative koje iziskuje borba protiv trgovine ljudima.

Četvrto poglavlje ovog priručnika bavi se

prevencijom trgovine ljudima i reintegracijom i socijalnom inkluzijom žrtava. Ovde je objašnjeno ko sve ima ulogu u zaštiti od trgovine ljudima i šta sve određene institucije i organizacije mogu i treba da preduzmu. Govori se i o vrstama pomoći i podrške žrtvama koje uspeju da izađu iz lanca trgovine ljudima, koje su neophodne za proces reintegracije.

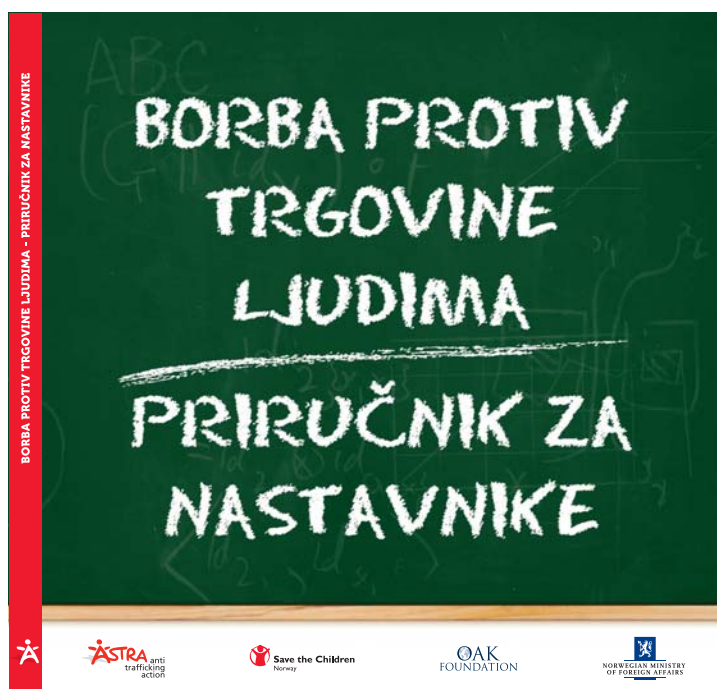
Peto poglavlje sadrži predloge antitrafiking akcija koje mogu da se preduzmu u školi, saradnjom nastavnika i učenika.

U šestom poglavlju nalazi se materijal namenjen nastavnicima, učenicima i roditeljima. Ovaj materijal sadrži najvažnije činjenice vezane za trgovinu ljudima, date u zanimljivim i prijemčivim grafičkim rešenjima.

Na kraju priručnika dati su prilozi. U njima se nalaze materijali potrebni za radionice i izvođenje nastave (priče, upitnici, kartice, fotografije, statistike, pravni propisi). Pilozi su dati u obliku koji omogućava lako fotokopiranje i umnožavanje.

Ovaj priručnik je napisan na osnovu ASTRINOG dugogodišnjeg iskustva i rezultata u borbi protiv trgovine ljudima. To iskustvo čine svakodnevna praksa u prevenciji, edukaciji i sprečavanju ovog problema, direktno, preko ASTRINOG tima vršnjačkih edukatora, i indirektno, kroz sprovođenje akreditovanog programa stručnog usavršavanja namenjenog nastavnicima.

Priručnik za nastavnike objavljen je na srpskom i engleskom jeziku uz podršku OAK fondacije i Save the Children.

Publikacije

Priručnik za sudije i tužioce u borbi protiv trgovine ljudima

„**Priručnik za sudije i tužioce u borbi protiv trgovine ljudima**“ Društva sudija Srbije ima za cilj da pruži savremena i primenjiva rešenja za nedoumice u kojima mogu da se nađu sudije i tužioci u susretu sa krivičnim delom trgovine ljudima iz člana 388. Krivičnog zakonika Republike Srbije. On predstavlja dopunjenu i aktuelizovanu verziju izdanja „Trgovina ljudima – regionalni standardi, program obuke u jugoistočnoj Evropi“, Međunarodnog centra za razvoj migracione politike (ICMPD) iz 2004. godine.

Priručnik predstavlja sredstvo u borbi protiv trgovine ljudima kojim će se sudije i tužioci koristiti u praksi,

a koja je zasnovana na najboljim primerima efektivne primene zakonskih rešenja i razmene ideja u praksi. U izradi Priručnika učestvovali su eminentni stručnjaci iz ove oblasti, različitih profila i funkcija, u nameri da pruže sveobuhvatnu perspektivu na ovo krivično delo, kao i na efikasno postupanje u praksi.

„Priručnik za sudije i tužioce u borbi protiv trgovine ljudima“ je nastao u okviru projekta „Inicijativa u borbi protiv trgovine ženama i devojkama u jugoistočnoj Evropi“, koji je Društvo sudija Srbije realizovalo uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji i Austrijske razvojne agencije (ADA).

*Novogodišnja donacija kompanije Vip mobile
Vip i ASTRA zajedno u borbi protiv trgovine ljudima*

**Sumom od 2 miliona dinara kompanija Vip mobile pridružuje se
organizovanoj pomoći žrtvama trgovine ljudima**

Beograd, 16. decembar 2011. – Vip će novac namenjen kupovini novogodišnjih poklona za svoje poslovne partnere i zaposlene, kao i deo prihoda od SMS poruka koje korisnici šalju tokom novogodišnje noći i božićnih praznika donirati nevladinoj organizaciji ASTRA posvećenoj borbi protiv trgovine ljudima. Sredstva u iznosu od 2 miliona dinara značajno će pomoći da se pojačaju aktivnosti prevencije ovog oblika kriminala koji u svetu svake godine pogodi više od pola miliona novih žrtava.

Vip je aktivirao i kratki humanitarni broj 2001 i pozvao svoje korisnike da slanjem SMS poruke u vrednosti od 50 dinara u narednih mesec dana podrže suzbijanje trgovine ljudima.

„Svesni smo da se većina savremenih društava suočava sa problemom trgovine ljudima, a posebno zemlje Balkana zbog svoje burne istorije i teških ekonomskih prilika u kojima stanovništvo živi. Zabrinjavajuća je i činjenica da se poslednjih godina beleži veliki porast broja žrtava trafikinga, od kojih skoro polovinu čine deca. Zbog svega ovoga smatramo da je veoma važno

suočiti društvo sa ovim problemom i povećati svest o njemu. Naša saradnja sa nevladinom organizacijom ASTRA usmerena je u pravcu prevencije i rada sa žrtvama”, istakao je Tanasis Kacirumpas, predsednik Upravnog odbora Vip mobile.

Donacija Vipa podrazumeva finansijska sredstva za nabavku moderne telefonske centrale, odnosno unapređenje rada SOS telefona za žrtve trafikinga, koji će od sada biti mnogo efikasniji i dostupan za pomoć većem broju ljudi. Vip će zajedno sa ASTROM raditi i na izgradnji mreže psihoterapeuta koji će biti zaduženi za pružanje pomoći i podršku žrtvama trgovine ljudima. Donacija obuhvata i nabavku službenog vozila koje će ASTRA koristiti pri zbrinjavanju i obezbeđivanju neophodnih medicinskih usluga, psihološke, pravne i drugih vrsta pomoći žrtvama širom Srbije.

Vip mobile od 2008. godine za novogodišnje praznike putem donacija pomaže najranjivijim zajednicama poput dece bez roditeljskog staranja, mališana sa hendikepom i slepim i slabovidim osobama u Srbiji.

IMPRESUM

Priredile: Ivana Radović i Nataša Bošković

ASTRA Akcija protiv trgovine ljudima, Beograd, Republika Srbija

Tel/fax: +381 11 2635 114

ASTRA SOS telefon: +381 11 3347 817

E-mail: astra@astra.rs

Web: www.astra.org.rs